

רע"פ 239/20 - פלוני נגד מדינת ישראל

בית המשפט העליון

רע"פ 239/20

לפני: כבוד השופט י' אלרון

המבקש: פלוני

נגד

המשיבה: מדינת ישראל

בקשת רשות ערעור על פסק דינו של בית המשפט המחוזי בנצרת בע"פ 41376-05-19 מיום 10.12.2019, שניתן על ידי סגנית הנשיא א' הלמן, והשופטים י' שיטרית וס' דבור

בשם המבקש: עו"ד הילי גז; עו"ד ששי גז

החלטה

1. לפניי בקשת רשות ערעור על פסק דינו של בית המשפט המחוזי בנצרת (סגנית הנשיא א' הלמן והשופטים י' שיטרית וס' דבור) בע"פ 41376-05-19 מיום 10.12.2019, שבגדרו התקבל בחלקו ערעור המבקש על הכרעת דינו וגזר דינו של בית משפט השלום בקריית שמונה (השופטת ר' שפילברג כהן) בת"פ 46643-10-15 מיום 27.3.2018 ומיום 17.4.2019, בהתאמה.

2. על פי המפורט בכתב האישום, המבקש הוא פסיכולוג רשום, אשר עבד עובר לאירועים המתוארים בכתב האישום כמרצה וחוקר מוח במכללה. המתלונן, יליד 1987, היה בזמן הרלוונטי סטודנט במכללה בה לימד המבקש.

ביום 2.1.2014 פנה המתלונן למבקש וביקש ממנו כי יערוך לו אבחון להפרעות קשב וריכוז. בסיום האבחון הביע המתלונן את רצונו לשלם למבקש עבור האבחון, אולם הלה סירב לקבל ממנו כל תמורה. בהמשך, התכתבו

עמוד 1

השניים בנוגע לתוצאות האבחון, ונפגשו פעם נוספת לשיחה בעלת אופי טיפולי.

לאחר פגישה זו, החלו השניים לנהל שיחות בעלות אופי אישיבדואר אלקטרוני. המתלון הביע את רצונו לעבור טיפול פסיכולוגי, ובתגובה הציע לו המבקש כי ילווה אותו מבחינות אקדמית, אישית וטיפולית, וכי יעניק לו סיוע בבעיותיו.

משלב זה ועד לחודש ספטמבר 2015 התפתח בין המבקש למתלון קשר הדוק אשר כלל שיחות אישיות וטיפוליות בטלפון, בדואר אלקטרוני, במסרונים ובמפגשים פנים אל פנים.

המבקש העניק למתלון "טיפול נפשי", ללא דרישה לתמורה כספית. במהלך "הטיפול הנפשי", הקשיב המבקש לבעיותיו הרגשיות של המתלון ולמצוקותיו ויעץ לו עצות שנחזו כטיפוליות. לצד זאת, טיפח המבקש קשר אישי עם המתלון ועשה כל שביכולתו כדי לפתח תלות של המתלון בו והשתדל לקרבו אליו, הן פיזית והן רגשית. לשם כך, נקט המבקש דרכי עורמה ומניפולציה רגשית; הציג שורה של מצגי שווא; יעץ למתלון עצות שתכליתן הייתה ניתוק קשריו עם הסובבים אותו; והעניק לו מתנות בעלות ערך כספי ועזרה כלכלית.

בין היתר, הציע המבקש למתלון כי ייפגשו בדירתו הסמוכה למכללה, ואף העניק לו מפתח לדירתו; הורה לו ליטול משככי כאבים, בלי שהיה מוסמך לכך; שכנע אותו להיפרד מחברתו בטענה שזו "מזיקה לו ורוצה ברעתו"; ועודד אותו להתרחק מבני משפחתו, ולשם כך החל לתמוך בו מבחינה כלכלית. בנוסף, במהלך פגישותיהם נהגו השניים נהגו לעשן ביחד סמים מסוכנים.

כמו כן, המבקש סיפר בכזב למתלון כי היה בעברו "סוכן מוסד", וביקש ממנו לדאוג לסידורי הלווייתו במקרה הצורך. המבקש הוסיף וטען בפני המתלון כי הוא חולה במחלת סרטן סופנית וכי לא נותר לו זמן רב לחיות. במקרה אחר, זייף המבקש צוואה שנחזתה להיות חתומה בידי עורכת דין, ובה הוצג מצג שווא כאילו המתלון הוא היורש החוקי של רכושו לצד אשתו וילדיו.

משעלה חשד בקרב גורמים במכללה בדבר קשריו האישיים של המבקש עם מספר סטודנטים במכללה, הצהיר האחרון כי הוא קרוב משפחה של המתלון, וביקש ממנו שזו תהא גם תשובתו אם ישאל על כך.

בחודש ינואר 2015 הציע המבקש למתלון לקיים מפגש טיפולי לילי, שכונה בפיו "סשן", כחלק מ"הטיפול הנפשי" שהעניק לו (להלן גם: ה"סשן" הראשון). המתלון נענה להצעה, ובמהלך חודש מרץ נפגשו השניים בדירת המבקש. במפגש סיפק המבקש למתלון סם מסוג "מריחואנה", הורה לו לפשוט את בגדיו ולשכב עירום על בטנו, ולאחר שפשט אף הוא את בגדיו שוחחו השניים כשהם עירומים.

בשלב זה, המבקש ביקש את הסכמתו של המתלון לטיפול. משהתלבט המתלון בדבר, הפציר בו המבקש וטען כי "רק כך יוכל לפתור את הבעיות שלו עם עצמו". או אז נענה המתלון להצעה, והמבקש הורה לו לעצום את עיניו, לנשום נשימות עמוקות, והחל לגעת בכל חלקי גופו של המתלון. לאחר שהסתיים ה"סשן", ציין המתלון כי הרגיש שמשהו "אינו כשורה" וכי "מדובר בהטרדה מינית". המבקש שלל את דבריו, ואמר לו כי הוא "מתנגד לתהליך החיובי

שקורה לו".

בחלוף כחצי שנה, ומשמצוקתו הנפשית של המתלונן התעצמה, הציע לו המבקש לקיים "סשן" נוסף (להלן גם: ה"סשן" השני). תחילה התלבט המתלונן אם להיענות להצעה, אולם לאחר שהמבקש ציין כי "כל העבודה שעשו עד כה תרד לטמיון", התרצה המתלונן והשניים נפגשו.

אף במהלך ה"סשן" השני סיפק המבקש למתלונן סם מסוג "מריחואנה", הורה לו לפשוט את בגדיו, והתפשט בעצמו. לאחר מכן, ביקש המבקש את הסכמת המתלונן לטיפול, והורה לו ללטף את גופו (של המתלונן). בהמשך, נשכב המתלונן והמבקש החל מלטפו בכל חלקי גופו, ובשלב מסוים אף אחז באיבר מינו. בשיחה שניהלו השניים לאחר המפגש, אמר המבקש למתלונן כי על פי אבחנתו הוא "בעל נטיות הומוסקסואליות", וכי לדעתו התעללו בו מינית בילדותו.

נוסף על כך, תואר בכתב האישום כי בשתי הזדמנויות ניסה המבקש (בעצמו ובאמצעות אחר) לגרום למתלונן שלא לספר על הקשר ביניהם לאחרים, לרבות למשטרה.

3. בגין ביצוע מעשים אלו, יוחסו למבקש עבירות של מעשה מגונה בין מטפל נפשי למטופל, לפי סעיפים 348(ד1) ו-347א(ב) לחוק העונשין, התשל"ז-1977 (להלן: חוק העונשין), בשני מקרים שונים; מעשה מגונה, לפי סעיף 348(א) ו-345א(2) לחוק העונשין, בשני מקרים שונים; הטרדה מינית, לפי סעיף 3(6)(ב) לחוק למניעת הטרדה מינית, התשנ"ח-1998; קבלת דבר במרמה, לפי סעיף 415 לחוק העונשין; זיוף כדי לקבל דבר, לפי סעיף 418 מציעתא לחוק העונשין; שימוש במסמך מזויף, לפי סעיף 420 לחוק העונשין; והדחה בחקירה, לפי סעיף 245(א) לחוק העונשין.

4. בהכרעת דינו המפורטת, הרשיע בית משפט השלום את המבקש בחלק מהעבירות שיוחסו לו בכתב האישום: מעשה מגונה בשני מקרים; קבלת דבר במרמה; זיוף כדי לקבל דבר; וכן שימוש במסמך מזויף.

בהכרעת הדין קבע בית המשפט כי המסכת העובדתית המתוארת בכתב האישום הוכחה במלואה. זאת, בהסתמך על מכלול הראיות שהוצגו, ובכלל זה על עדויות המתלונן והמבקש.

עוד הכריע בית המשפט כי מעשי המבקש עולים כדי ביצוע מעשה מגונה במרמה, בהתאם לסעיפים 348(א) ו-345א(2) לחוק העונשין שיוחסו לו בכתב האישום. למסקנה זו הגיע בית המשפט לאחר שיישם את אמות המידה שנקבעו לעניין יסוד המרמה בע"פ 465/06 אביבי נ' מדינת ישראל (6.2.2008) (להלן: עניין אביבי).

בהקשר זה קבע בית המשפט כי המבקש הציג מצב כוזב בהציגו את טיפולי ה"סשן" כהליך טיפולי; כי היה מודע לממד השקרי שבדבריו; וכי הסכמתו של המתלונן למעשים הושגה במרמה, בסוברו שהוא מסכים לקבל טיפול פסיכולוגי, ללא הקשר מיני.

נוסף על כך, פסק בית המשפט כי ההנאה שהפיק המבקש מהקשר הפיזי והקשר הרגשי עם המתלונן באה בגדר "דבר" שקיבל במרמה, וקבע כי זייף את צוואתו בכוונה לקבל דבר מה תמורתה.

עם זאת, בית המשפט ציין כי קיים ספק אם המבקש אכן שימש "מטפל נפשי" של המתלונן, ואם הקשר ביניהם בא בגדר "טיפול נפשי", כנדרש בחלק מסעיפי העבירהשיוחסו למבקש בכתב האישום. משכך, זוכה המבקש מביצוע עבירה של מעשה מגונה בין מטפל נפשי למטופל בשני מקרים, וכן מביצוע עבירה של הטרדה מינית.

כמו כן, זיכה בית המשפט את המבקש מביצוע עבירה של הדחה בחקירה, תוך שנקבע כי עבירה זו לא הוכחה על ידי המשיבה ברמה הנדרשת במשפט הפלילי.

5. בגזר דינועמד בית משפט השלום על חומרת מעשיו של המבקש, ועל הפגיעה הממשית שגרמו מעשיו לערכים המוגנים העומדים ביסוד העבירות שבהן הורשע. לנוכח זאת, ובשים לב למדיניות הענישה במקרים דומים, קבע בית המשפט כי מתחם העונש ההולם נע בין 18-36 חודשי מאסר, לצד פיצוי למתלונן שנע בין 100,000-200,000 ש"ח.

בגזירת עונשו של המבקש בתוך המתחם, התחשב בית המשפט לחומר הבקביעתו של המרכז להערכת מסוכנות כי מהמבקש נשקפת מסוכנות "בינונית", ובכך שטרם קיבל על עצמו אחריות או הביע חרטה על מעשיו.

מנגד, נשקלו לקולה מצבו הבריאותי וגילו של המבקש (בהיותו בעשור החמישי לחייו); היותו נעדר עבר פלילי; וכן הסבל שייגרם לבני משפחתו מהעונש שיושת עליו.

לנוכח כל זאת, גזר בית המשפט על המבקש עונש של שנתיים מאסר בפועל; 7 חודשי מאסר על תנאי למשך 3 שנים, לבל יעבור עבירה מהעבירות שבהן הורשע; קנס על סך 3,000 ש"ח; וכן תשלום פיצויים למתלונן בסך 150,000 ש"ח.

6. ערעור המבקש על הכרעת דינו וגזר דינו התקבל בחלקו בבית המשפט המחוזי בנצרת ביום 10.12.2019.

תחילה ובהסכמת המשיבה, בית המשפט המחוזי זיכה את המבקש מעבירה של קבלת דבר במרמה, מאחר שלטענת המשיבה "מצגי השווא שגרמו למבקש לקבל דבר מהמתלונן, הובילו גם לביצוע המעשים המגונים שבגינם הורשע בסופו של יום".

עם זאת, קבע בית המשפט המחוזי כי לנוכח הקביעות העובדתיות הנחרצות העומדות בבסיס הכרעת הדין אין מקום להתערב בהרשעה בעבירות הנוספות.

בפרט, הודגש כי לא נמצאה עילה להתערב בקביעתו העובדתית של בית משפט השלום שלפיה הסכמת המתלונן לטיפולו ה"סשן" נשענה על הנחתו כי מדובר בטיפול פסיכולוגי ללא כל הקשר מיני, או במסקנתו המשפטית כי בשל כך מתקיים יסוד המרמה הנדרש לצורך הרשעתו בביצוע של מעשה מגונה.

אשר לערעור על חומרת העונש, צוין כי מתחם העונש ההולם שנקבע למעשי המבקש מחמיר עימו יתר על המידה. משכך, ובהתחשב בזיכוי מביצוע העבירה של קבלת דבר במרמה, גזר עליו בית המשפט עונש של 12 חודשי מאסר בפועל, חלף העונש של שנתיים מאסר בפועל שהושת בבית משפט השלום. יתר רכיבי הענישה נותרו על כנם.

7. מכאן בקשת רשות הערעור שלפניי, אשר לצידה הוגשהבקשה לעיכוב ביצוע העונשים שהושתו על המבקש.

בבקשה למתן רשות ערעור, טוען המבקש כי יש לזכותו מביצוע עבירה של מעשה מגונה, שכן לעמדתו לא הוכח שהתקיים יסוד המרמה הנדרש לצורך הרשעתו.

לטענת המבקש, מחומר הראיות שהונח לפני הערכאה הדיונית עולה כי הסכמתו של המתלונן לקיומו של כל אחד מה"סשנים" ולמעשים המיניים שנערכו בהם לא הושגה במרמה. זאת ועוד, לאחר שהמתלונן התוודע לפעילות המתרחשת ב"סשן הראשון", ברי כי הסכמתו להשתתף ב"סשן השני" כמוה כהסכמה להשתתף במעשים בעלי אופי מיני.

המבקש מוסיף וטוען כי העונש שהושת עליו חורג ממדיניות הענישה הנוהגת, ואינו הולם את חומרת מעשיו בהתחשב בנסיבותיו האישיות.

לשיטת המבקש, הטענות המופיעות בבקשה מעוררות סוגיות עקרוניות החורגות מעניינו הפרטי. לעמדתו, על בית משפט זה להבהיר כיצד יש לפרש את יסוד המרמה בביצוע עבירות מין במקרים שבהם הקורבן הסכים לאקט המיני במהלך מסכת מפגשים בינו לבין הנאשם, ומפגשים אלו נועדו לשם תכלית אחת ומסוימת.

לבסוף, טוען המבקש כי בקשתו מצדיקה ליתן רשות ערעור, שכן הרשעתו בנסיבות האמורות והעונש שהוטל עליו גרמו לו לעיוות דין חמור.

דיון והכרעה

8. דין הבקשה להידחות.

9. כידוע, הלכה כי רשות ערעור "בגלגול שלישי" תינתן במשורה, ובמקרים נדירים בלבד המעוררים סוגיה עקרונית רחבת היקף החורגת מעניינו הפרטי של המבקש, או במקרים שבהם נגרם לו אי צדק קיצוני או עיוות דין מהותי.

יתירה מזאת, רשות ערעור על חומרת העונש תינתן במקרים חריגים בלבד שבהם עונשו של המבקש סוטה סטייה מהותית ממדיניות הענישה הנוהגת במקרים דומים (רע"פ 2486/19 נאטור נ' מדינת ישראל (11.4.2019)).

10. עניינו של המבקש אינו נמנה עם מקרים חריגים אלו, ודי בכך כדי לדחות את הבקשה.

הלכה היא כי לצורך הרשעתו של נאשם בביצוע עבירה של מעשה מגונה במרמה, יש להוכיח את התקיימותם של שלושה תנאים מצטברים לעניין יסוד המרמה: האחד, טענתו של מבצע המעשים, אשר בגינה הושגה הסכמת הקורבן, היא טענה כוזבת במישור העובדתי; השני, מבצע המעשים היה מודע לממד השקרי שבטענתו; השלישי, טענת הרמייה היא שהובילה את הקורבן להסכים לביצוע המעשה המיני (ע"פ 10733/08 גולדבלט נ' מדינת ישראל, פסקה 77 לחוות דעתו של השופט ע' פוגלמן (17.2.2011)). ראו גם יעקב קדמי על הדין בפלילים חלק שלישי 1376-1377 (מהדורה מעודכנת, 2006).

על פי פסיקתו של בית משפט זה, אמות מידה אלו, הנדרשות כאמור לצורך הוכחת יסוד המרמה, כוחן יפה אף במקרים שבהם הסכמת הקורבן לביצוע המעשים ניתנה כחלק מסדרה של מפגשים בינו לבין הנאשם לשם תכלית מסוימת (ראו למשל: עניין אביבי, בפסקאות 10-11, 27-30).

לנוכח זאת, אני סבור כי חרף האצטלה העקרונית שהמבקש מנסה לעטות על בקשתו, הרי שלמעשה הטענות המופיעות בה אינן חורגות מדל"ת אמותיו של עניינו הפרטי. מרבית הטענות המופיעות בבקשה ממוקדות ביישום אמות המידה שהותוו בפסיקה לעניין ביצוע עבירות מין במרמה על נסיבותיו העובדתיות של המקרה שלפנינו, ומיעוטן מופנה להשגה על ממצאי עובדה שנקבעו בידי הערכאה הדיונית.

אשר על כן, ובהתחשב בממצאי העובדה והמהימנות הברורים שנקבעו במקרה דנן, אני סבור כי הבקשה מעלה כל סוגיה עקרונית או מעוררת חשש לעיוות דין כלשהו המצדיק את מתן רשות הערעור.

11. זאת ועוד, לעמדת העונש שהוטל על המבקש אינו חמור כלל ועיקר, ונדמה כי הוא אף מקל עימו.

לא ניתן להמעיט מחומרת מעשיו של המבקש. כמתואר לעיל, המבקש בחר לו כקורבן סטודנט צעיר, אשר פנה אליו מתוקף היותו פסיכולוג ומרצה במכללה שבה למד, וניצל את מעמדו ואת גילו על מנת להשפיע עליו ולהעצים את תלותו בו.

פעולות הרמייה הרבות והמתחכמות שבהן נקט המבקש, ובכלל זה הצגתו את עצמו כאיש מערכת הביטחון או כחולה הנוטה למות, תרמו לנטרול מנגנוני ההגנה של המתלונן, והותירו אותו פגיע ונתון לניצול.

למרבה הצער, המבקש לא בחל בניצול האמון הבלתי מסויג שהעניק לו המתלונן, ובשתי הזדמנויות שונות העניק לו "טיפולים" שבהם הורה לו לפשוט את בגדיו, והחל לגעת בו באזורים שונים בגופו. כעולה מפסק דינו של בית משפט השלום, מעשי המבקש גרמו למתלונן "נזקים חריפים", והפכו אותו ל"שבר כלי, לא פחות".

בנסיבות אלה, ומשניתן משקל לנסיבותיו האישיות של המבקש בעת גזירת עונשו, אין בעונש שהוטל עליו כדי להצדיק ליתן רשות ערעור.

12. הבקשה נדחית אפוא.

ממילא מתייתרת גם הבקשה לעיכוב ביצוע העונש.

ניתנה היום, כ"ג בטבת התש"ף (20.1.2020).

שׁוֹפֵט
